

19. Yüzyılda Yaşayan Yahudi Oryantalistlerin Günümüz İsrail Devleti'nin Kuruluşuna Katkıları

Ali ACAR

<https://orcid.org/0009-0006-1289-1703>

aliacar@mu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Temel İslam Bilimleri, Tefsir, Muğla, Türkiye

Öz

19. yüzyıl dünyada birçok gelişmenin yaşandığı bir asır olarak bilinmektedir. İlgili yüzyılda toplumların karakteristik yapısı değişmiş, modernite olgusu her sahada ön plana çıkmaya başlamıştır. Böylece çeşitli fikir akımları yayılmış ve günümüzün ulus-devletlerini bünyesinde barındıran imparatorluklar yıkılmaya yüz tutmuştur. Osmanlı ve Avusturya- Macaristan İmparatorlukları da bahsi geçen yıkılış sürecini yaşamışlardır. 1871'de Fransa-Prusya Savaşı sırasında ulus-devlet haline gelen Almanya, bu çalışmanın da konusu itibariyle önem arz eden bir demografik değişme yaşamış ve birçok Yahudi oryantalistin yetişmesine olanak sağlamıştır. Bahsedilen tarihi atmosfer içerisinde Yahudi Oryantalizmin doğuşu, müstakil bir devlet kuramayan Yahudilerin ve Yahudi oryantalistlerin Avrupa'nın çeşitli yerlerinde ikamet etmesiyle ortaya çıkmaktadır. Çalışmanın amacı, Ignaz Goldziher (1850- 1921), Gustav Weil (1808-1889), Gottlieb Leitner (1840-1899) gibi Yahudi oryantalistlerin ilmi faaliyetler adı altında 19. yüzyılda Avrupa'nın merkezinden Ortadoğu'ya yaptıkları ziyaretlerle şekillenen bölgesel çalışmalarını ortaya koymak, gittikleri yerlerde İslami ilimlerden nasıl istifade ettiklerini incelemektir. Bu oryantalistlerin Avrupa'da "Avrupa'nın doğuluları" imajına sahip olmaları, Yahudiliği, İslamiyetin deposu gibi gösterme gayretleri, fikirsel manada 20. yüzyıl İsrail Devleti'nin kuruluşuna zemin hazırlamıştır. Çalışma yöntem açısından, nitel, eleştirel bir analize dayanmaktadır. Ayrıca konuya dair kıyaslamalı bir yaklaşım da sağlayan bu yöntem, çalışmada ulaşılan sonuçların sıhhati açısından önem arz etmektedir. Nitekim bu çalışma, Yahudi oryantalistlerin Ortadoğu'daki bölgesel seyahatleri ve aktivitelerini inceleyerek günümüzde kendini haksız bir şekilde konumlandıran İsrail Devleti'nin kuruluş fikirlerine katkılarını somut bir şekilde gösterir. Dahası İsrail Devleti'nin "Siyonist" hareketlerle doğrudan veya dolaylı bağlantılarını ortaya koyar. 19. yüzyılda başlayan, Yahudi oryantalistlerden kaynaklı fikir akımları kültürel bir miras olarak görünse de aslında bölge halkları tarafından iyi analiz edilmemiştir. Bu akımlar, Siyonist bir felsefe güden İsrail Devleti'nin Müslüman coğrafyaya nasıl insani zararlar verdiğini açıklar nitelikleri haizdir. 20. yüzyıla da etki eden Yahudi oryantalistlerin fikirleri değişmediğinden, Doğu'da yapılan araştırmaların eleştirel çerçevede incelenmesi zorunluluk gösterir. Nitekim günümüz dünyası, 21. yüzyılda İsrail Devleti'nin Filistinlilere zulmünü izlemektedir. Geçmişte yapılan duyarsızlıkların önüne geçilmesi ise yabancı kaynakları eleştirel bir üslupla irdelemeyi zorunlu kılar. Bununla birlikte bize faydası olmayan Yahudi oryantalistlerin İslam dini ve İslam dünyasıyla alakalı sadece iddialarını zikredip, analitik çalışmalar yapmak yersiz

olmaktadır. Yapılan iddia ve yaklaşımların akademik boyuttaki acizliği her platformda ifade edilmelidir. Ayrıca bu hakikat, akademi dünyasının vazifesidir.

Anahtar Kelimeler: Yahudi Oryantalistler, Yahudi Oryantalizmi, Doğu- Batı, İsrail Devleti, Siyonizm.

The Supports of 19th-Century Jewish Orientalists for the Establishment of Today's State of Israel

Ali ACAR

<https://orcid.org/0009-0006-1289-1703>

aliacar@mu.edu.tr

Ph.D. Lecturer, Muğla Sıtkı Koçman University

Basic Islamic Sciences, Tafsir, Muğla, Türkiye

Abstract

The 19th century is known as a century in which many developments took place in the world. In the relevant century, the characteristic structure of societies changed and the phenomenon of modernity began to come to the fore in every field. Thus, various currents of thought spread and the Empires that included today's nation-states began to collapse. The Ottoman and Austro-Hungarian Empires also experienced the mentioned collapse process. Germany, which became a nation-state during the Franco-Prussian War in 1871, experienced a demographic change that is important for the subject of this study and enabled the training of many Jewish orientalists. In the mentioned historical atmosphere, the birth of Jewish Orientalism emerged when Jews and Jewish orientalists who could not establish an independent state resided in various parts of Europe. The aim of the study is to reveal the regional studies shaped by the visits of Jewish orientalists such as Ignaz Goldziher (1850-1921), Gustav Weil (1808-1889), Gottlieb Leitner (1840-1899) from the center of Europe to the Middle East in the 19th century under the name of scientific activities, and to examine how they benefited from Islamic sciences in the places they went. The fact that these orientalists had the image of "Easterns of Europe" in Europe and their efforts to present Judaism as the repository of Islam paved the way for the establishment of the 20th century State of Israel in an intellectual sense. The study is based on a qualitative, critical analysis in terms of method. This method, which also provides a comparative approach to the subject, is important for the validity of the results obtained in the study. As a matter of fact, this study examines the regional travels and activities of Jewish orientalists in the Middle East and concretely shows their contributions to the founding ideas of the State of Israel, which unfairly positions itself today. Moreover, it reveals the direct or indirect connections of the State of Israel with "Zionist" movements. As a result, the study shows that although the intellectual movements originating from the Jewish orientalists that started in the 19th century appear to be a cultural heritage, they have not been well analyzed by the people of the region. These movements have qualities that explain how the State of Israel, which follows a Zionist philosophy, inflicts humanitarian harm on the Muslim geography. Since the ideas of the Jewish orientalists, who influenced the 20th century, have not changed, it is necessary to examine the studies conducted in the East within a critical framework. As a matter of fact, today's world is watching the State of Israel's oppression of Palestinians in the 21st century. Preventing past insensitivity necessitates examining foreign sources in a critical manner. However, it would be inappropriate to carry out analytical studies and only mention the claims of Jewish orientalists about the Islamic religion and the Islamic world, which

are of no use to us. The academic inadequacy of those claims and approaches should be expressed on every platform. Moreover, this truth is the duty of the academic world.

Keywords: Jewish Orientalists, Jewish Orientalism, East-West, Israel State, Zionism.